

Trøndelag
fylkeskommune

Regional plan for arealbruk Handlingsprogram

Regionalt planforum 18.01.23

Dagsorden

- Blikk bakover til vedtak i fylkestinget 9. mars 2022: Vurdering og prioritering av høringsinnspill og politisk behandling
- Hvordan har RPA blitt tatt imot og tatt i bruk av kommunene og sektormyndighetene?
- Hvordan praktiserer vi differensiering i behandling av plansaker?
- Handlingsprogrammet – prioriterte tiltak og statusrapport
- Videre fokus på RPA i planforum

Høringsinnspill

- [57 høringsuttalelser.](#)
- **Spenn mellom kommunenes ønske om lokalt handlingsrom vs statlig/regionale myndigheters ønske om RPA som regionalt styringsverktøy**
- **Spenn mellom kommunene om syn på plan (norddel mer positiv enn sørdel av fylket (norddel har en regional plan))**
- Kommunene generelt: Viktig med lokalt handlingsrom, behov for tydeligere differensiering både internt og mellom kommuner, usikker på hvordan «skal» og «bør» vil bli praktisert mtp innsigelse.
- Avvisende til plan (12): Vil ikke ha en plan som gir grunnlag for innsigelser/tangerer Statsforvalter. Plan bør primært omfatte fylkeskommunens ansvar/strategi
- Statsforvalter: Ikke strengere praksis enn i dag, men mer stedstilpasset, primært nyttig som veileder for kommunene, sterkere føringer for hvor vekst bør komme, bakkeparkering, lite konkret/få føringer klima/miljø/verna vassdrag, mer overordna om samfunnssikkerhet
- Flere konkrete innspill på tydeliggjøring av tema og nye/endrede retningslinjer
- Flere ønsker og forslag til tiltak i handlingsprogram

	Kommuner	Statlig/regional	Andre
Positiv inkl med en del forbehold mer differensiert, hva betyr «skal» og «bør»	Namsos, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Snåsa, Lierne, Meråker, Grong, Røros, Holtålen, Levanger, Røyrvik, Ørland, Åfjord	Forsvarsbygg, Jernbanedirektoratet, Direktoratet for mineralforvaltning Statsforvalter, Statens vegvesen, Statsbygg, Mattilsynet, Sametinget	Kartverket, Møre og Romsdal, Atb, Kystverket, Innherred regionråd, NHO Trøndelag, Naturvernforbundet, Norsk Bergindustri, Bondelaget, Nord-Trøndelag reinbeitedistrikt, Saanti sitje
Tvilende, heller strategi, mer bør	Orkland, Midtre Gauldal, Oppdal, Osen, Overhalla		Trøndelag Sør, Fosenregion, Næringsalliansen
Avvisende	Trondheim, Malvik, Heim, Frøya, Hitra, Rindal, Skaun, Indre Fosen, Selbu		Trondheimsregionen, Trøndelag sør-vest, Værnesregionen

Endringer etter høring

- Tydeligere på hvordan retningslinjene skal forstås og at føringene ikke er ment å være strengere eller svakere enn nasjonale krav og retningslinjer for planlegging, men mer tilpasset ulike steder, tema og utfordringer i Trøndelag
- Tydeligere på ulik *styrke* i retningslinjene
- Tydeligere på *hvilke* hensyn som *skal* sikres i planprosessene og et større handlingsrom i *hvordan* hensyn *bør* sikres
- Viderefører tydelige føringer for å sikre jord-, skog-, og naturområder - viktig også for å svare på klimautfordringene
- Tydeligere på stedstilpassing
- Understreker at planen ikke gir føringer for nye investeringer i vei, kollektiv, gang- og sykkelveier
- Retningslinjene er myket opp og forenklet i ordlyd sammenlignet med høringsutkastet
- Tiltak i handlingsprogrammet

Politisk behandling

- [RPA med handlingsprogram](#) vedtatt [9. mars 2022](#)
- H, FrP, PP ønsket å avvise plan
- Flertall med 11 endringer
 - Fremtidig vekst til sentra og nært sentrum/kollektiv...men skal også legges til rette for vekst i hele Trøndelag (R1, R6)
 - Lokalisering av regionale næringsareal bør være i tråd med ABC-prinsippet, uten at det fratrar kommunene fleksibilitet i deres utvikling av næringsareal (R10)

Politisk behandling – presiseringer i kapittel 2.1 Innhold og virkning

- RPA ment som et verktøy til kommunenes arealplanlegging. Planen peker ut retning for samfunnsutviklingen i hele Trøndelag, den trekker opp politisk handlingsrom innenfor den nasjonale arealpolitikken og den viser hvordan regionen kan bidra til å nå bærekraftsmålene.
- Innsigelser er et restriktivt tiltak som kun bør brukes der dialog med kommunene ikke har ført frem.
- Forslag til presiseringer fra fylkesdirektør om hvordan forstå "skal" og "bør" mtp innsigelse ble tatt ut.

Politisk behandling

- Fylkesdirektøren bes om å:
 - fortsette dialogen med kommunene og regionale og statlige myndigheter om oppfølging av mål og retningslinjer i planen og tiltak i handlingsprogrammet.
 - rapportere årlig på aktivitet og resultater, samt komme tilbake til fylkestinget med en revidering av planen når det skjer endringer i nasjonale føringer og lovverk

REFLEKSJONER PÅ HØRING OG POLITISK BEHANDLING?

**HVORDAN HAR
STATLIG REGIONALE
MYNDIGHETER TATT IMOT OG
BRUKT RPA SÅ LANGT?**

Hvordan har RPA blitt tatt imot og tatt i bruk? Sett fra fylkeskommunen

- Opplever at RPA er godt politisk forankret i fylkeskommunen
 - Politikerne henviser til planen
- Håper at kommuner og statlig/regionale myndigheter vil ta i bruk RPA på en aktiv måte
 - RPA vises til som et av flere grunnlag for utarbeiding av kommunale planer.
- Har informert om RPA med handlingsprogram i dialogmøter med kommunene og plannettverket
- Henviser til RPA i høringsuttalelser, og i saksframlegg ved politisk behandling av kommuneplanens arealdel for kommunene
- Har ikke fremmet innsigelse med «hjemmel» i retningslinjene, men brukt de i helhetlige vurderinger der vi ikke har innstilt på innsigelse.

Stedstilpasset og differensiert

Befolkningsvekst og befolkningsnedgang

RPA skal legge til rette for og oppfordrer til en stedstilpasset og differensiert arealpolitikk i fylket. Med en stedstilpasset og differensiert arealpolitikk forstår vi for det første at temaene i RPA skal være relevante for kommunene i ulike deler av Trøndelag. For det andre må planleggingen tilpasses til om det er områder med stort eller lite utbyggingspress. For det tredje må planleggingen tilpasses ulike steders karakter og ulik risiko knyttet til framtidig arealutvikling i trønderske kommuner.

Kommunal samfunnsplanlegging og arealplanlegging vil naturlig nok måtte bli ganske forskjellig i de ulike delene av Trøndelag avhengig av om man planlegger for sterk vekst eller i beste fall håper på stabilitet, men frykter fraflytting. I presskommunene er det nødvendig med sterk styring og gjennomtenkt planlegging for å dekke arealbehov og unngå tap av dyrka jord mv. I distriktskommunene med svak vekst kan det være fornuftig å tillate større fleksibilitet og åpne opp for andre arealpolitiske prioriteringer enn i presskommunene. Det kan også være behov for å differensiere internt i en presskommune, mellom det som er byområde og omkringliggende distrikt. I Aksen er det inngått interkommunale strategier og avtaler med mål og retningslinjer for samordnet areal og transportutvikling for kommunene på Innherred og i Trondheimsregionen (se kapittel 4.2). RPA skal være samordnet med disse. Føringer i RPA er derfor ikke strengere eller svakere enn det som følger av strategier og avtaler i disse kommunene.

Grender og storby - kyst, fjord og fjell

Det trønderske landskapet er mangfoldig. Føringer for arealplanlegging må ta hensyn til om det planlegges i LNFR-områder, ei grend, et lite tettsted eller i en større by. Når byer og tettsteder i Trøndelag vokser er det viktig at krav om høy utnyttning tilpasses stedenes ulike karakter.

En tid med tøffere klima vil slå ulikt ut i fylket og gi nye føringer for arealbruken på steder som blir utsatte for økt risiko og klimapåkjenninger. Det må derfor tas hensyn til om planer skal realiseres i et værhardt kystklima, ved Trondheimsfjorden eller i sårbare fjellområder. Det kan også være andre risikoområder som krever at ulike hensyn må tas i planleggingen.

Stedtilpasset og differensiert

- 2.1 Innhold og virkning

"Retningslinjer med *bør* er en anbefaling om å ta opp dette temaet i kommuneplanarbeid og gjøre vurderinger, avveininger og begrunnelser for hvordan retningslinjen er fulgt opp. Bør åpner for stedstilpassing og differensiering."

4.1 Balansert og bærekraftig utvikling i hele Trøndelag

MÅL

I 2030 ER SAMSPILLET MELLOM STERKE REGIONSENTRER, LIVSKRAFTIGE LOKALSENTRER OG LEVENDE BYGDER DRIVKRAFTEN BAK EN BALANSERT OG BÆREKRAFTIG UTVIKLING I HELE TRØNDELAG

R1

Fretidig vekst bør i all hovedsak styres til eksisterende sentre, samtidig som det skal legges til rette for vekst i hele Trøndelag.

- Kommunen skal som en del av kommuneplanarbeidet utarbeide en senterstruktur i samsvar med RPA og definere de ulike sentrenes funksjon i egen kommune.
- Handel, tjenester, kulturtilbud og arbeidsplassintensive virksomheter som dekker flere kommuner bør legges til regionsenter, og skal også kunne legges til lokalesenter dersom det sikrer en balansert og bærekraftig utvikling i Trøndelag.
- Handel, tjenester, kulturtilbud og arbeidsintensive virksomheter som er viktig for kommunen bør legges til lokalesenter, men skal også kunne legges til grendesenter dersom det sikrer en balansert og bærekraftig utvikling i kommunen eller regionen.
- Planlegging av arealbruk i og utenfor sentre bør ta høyde for at det er ulike behov for effektiv arealutnytting i pressområder og områder med befolkningsstagnasjon eller -nedgang.

4.2 Areal og transport

MÅL

I 2030 HAR TRØNDELAG EN BÆREKRAFTIG AREAL- OG TRANSPORTSTRUKTUR

R2

Senter på alle nivå bør utvikles kompakt, i tråd med prinsippet om «5 og 10 minutters-byen».

- Arealutviklingen i byvekstkommunene (jf. Byvekstavtalen) skal skje slik at den underbygger nullvekstmålet.
- Arealutviklingen i kommunene i Innherredsbyen bør skje slik at den underbygger mål i felles areal- og transportstrategi.
- Øvrige kommuner i Trøndelag bør også å planlegge slik at en størst mulig andel av fremtidig persontransport vil skje med gange, sykkel, kollektivløsninger eller annen lavutslippsløsning.
- Besøks- og arbeidsintensive virksomheter knyttet til tjenesteproduksjon skal lokaliseres så sentralt som mulig, slik at det styrker eksisterende sentre og legger til rette for miljøvennlige transportvalg.
- Kommuner med byer og større tettsteder skal kartlegge fortettingspotensialet, og de ulike arealene skal gis en prioritert utbyggingsrekkefølge.
- Kommuner med byer og større tettsteder bør utarbeide en strategi og planlegge for å gjøre sentrum mer attraktiv og tilgjengelig for gående og syklende, herunder se på mulighet for å begrense bilbruken i de mest sentrale delene av sentrum og frigjøre parkeringsflater til andre sentrumsformål.
- Kommunene bør sette krav i kommuneplanen om at alle utbyggingsområder skal ha en effektiv arealutnyttelse innenfor ulike utbyggingsformål.

4.3 Bolig og levekår

MÅL

I 2030 HAR INNBYGGERNE I TRØNDELAG ATTRAKTIVE OG HELSEFREMMEDE BO- OG NÆRMILJØ

R6

Ny boligbebyggelse skal i all hovedsak lokaliseres i eller nært eksisterende sentre, fortrinnsvis som tettere utbygging i gang- og sykkelavstand fra sentrum /kollektivknutepunkt, samtidig som det legges til rette for vekst i alle deler av fylket.

- Kommunene bør ved rullering av kommuneplanens arealdel gjøre en vurdering av behovet for nye arealer til boliger. Avsatte arealer til boligbygging som ikke er regulert siden forrige rullering bør vurderes på nytt.
- Ny bebyggelse i sentre bør ha en høy utnyttelsesgrad og en utforming som bidrar til et attraktivt sentrum. Hensynet til bokvalitet og et mangfold av boligtilbud skal tillegges stor vekt.
- Spredt utbygging utenfor sentre kan være en mulighet for vekst og bosetting, særlig i distriktskommuner med svak befolkningsutvikling. Fordelene med å tillate spredt utbygging må veies opp mot andre hensyn.
- Kommunene bør ha en planmessig tilnærming til spredt bebyggelse i LNFR-områder.

FORELØPIGE TANKER OM AV STEDSTILPASSET OG DIFFERENSIERT PRAKTISERING?

Hvordan praktisere stedstilpassing og differensiering i behandling av plansaker?

- Fylkeskommunen
- Henviser til RPA i høringsuttalelser, og i saksframlegg ved politisk behandling av kommuneplanens arealdel for kommunene.
- Har ikke fremmet innsigelse med «hjemmel» i retningslinjene, men brukt de i helhetlige vurderinger det vi ikke har innstilt på innsigelse.

Handlingsprogrammet - prioriteringer

- 16 pågående og nye tiltak
- Generelle tiltak og tiltak spissa mot enkeltretningslinjer
 - For å ha en systematisk dialog om, samt rapportering på og evaluering av plan, jf. varierende oppslutning - bruke eksisterende fora, årlig rapportering, evaluering hvert 4. år
 - For å få bedre kunnskapsgrunnlag – koordinere kartlegging av arealer: regionale næringsareal, marine områder, friluftsområder. Relevant FoU. Utvikle et areal- og naturregnskap for Trøndelag
 - For å møte utfordringer med plankapasitet i distriktskommuner - forbedre og forenkle kunnskapsformidling og veiledning – mer bruk av webinarer, erfaringsformidling pilot arealstrategier
 - For å sikre gode sammenhenger mellom arealplanlegging og utvikling (samordna tiltak i ulike planer og strategier)- Distriktssatsing, utvikle metodikk for besøksforvaltning
 - For å følge opp strenge føringer i plan og det som kom av flere innspill på i høringa – utarbeide veileder matjordplan, forkorta versjon av RPA
- [Rapportering til fylkesutvalget på tiltak i handlingsprogrammet](#) november 2022

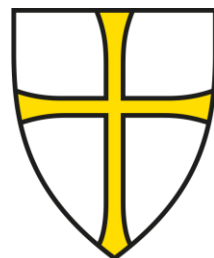

SYNSPUNKTER PÅ TILTAK I HANDLINGSPROGRAMMET?

Videre fokus på RPA i planforum

- FK ønsker årlig møte for statlig/regionale myndigheter
 - Dialog om felles praktisering av mål og retningslinjer
 - Behov for oppdateringer
 - Status tiltak i handlingsprogram?
- Kan/ bør vi bruke RPA (mål og retningslinjer) mer systematisk i dialog med enkeltkommuner som fremmer planer for planforum?
- Andre innspill/synspunkter?

Trøndelag fylkeskommune

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke